

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 318 79 51

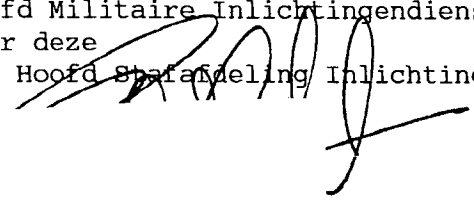
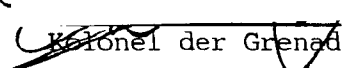
- Aan:
Zie verzendlijst.

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/92/095/1979	21 mei 1992

Onderwerp
Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 36/92)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in de voormalige Joegoslavische federatie.
3. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen	Bezoekadres	Doorkiesnummer
één	Kalvermarkt 28 's-Gravenhage	318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/92/095/1979, d.d. 21 mei 1992

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken ✓
t.a.v. AMAD

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

36/92

(Afgesloten 211500 MEI 1992)

Bosnië-Herzegovina

Het eerder deze week overeengekomen staakt-het-vuren tussen leiders van de Kroaten en Moslims in Bosnië-Herzegovina enerzijds, en de JNA en Servische strijdgroepen anderzijds, heeft geen stand gehouden. Het bestand had voor drie weken moeten gelden om de ontruiming van JNA-kazernes in de republiek, waaronder de Maarschalk Tito-kazerne in Sarajevo, mogelijk te kunnen maken. Om alsnog een vrijgeleide voor deze ontruiming af te dwingen houden Servische milities in een buitenwijk van Sarajevo ruim duizend vluchtelingen uit deze stad in gijzeling.

De Serviërs eisen in ruil voor een vrijlating van de vluchtelingen een vrije aftocht van JNA-militairen en hun gezinnen uit Sarajevo. Deze terugtrekking is tot dusverre niet op gang gekomen vanwege verschillende interpretaties door de betrokken partijen over het materieel dat hierbij meegenomen mag worden. De Bosnische regering eist in dit verband dat een gemengde commissie toegang tot de JNA-kazernes krijgt om zo een inventaris van het aanwezige materieel op te kunnen maken, en eventueel zwaar materieel in beslag te nemen.

Hierbij gaat de Bosnische regering ervan uit dat bij het achterwege blijven van een dergelijke confiscatie de wapens niet zullen worden meegenomen naar Servië maar terecht zullen komen bij de Servische strijdgroepen in Bosnië-Herzegovina. De JNA weigert echter een inventaris van haar kazernes op te laten maken en haar zware materieel door de Bosnische regering te laten naasten. Deze stellingname wordt door de Servische strijdgroepen gedeeld en door de huidige gijzeling van vluchtelingen kracht bijgezet.

Vertegenwoordigers van Kroaten en Moslims in Bosnië-Herzegovina zouden, in beginsel, zijn overeengekomen om een toekomstig confederatief samenwerkingsverband aan te gaan met Kroatië. Dat beide partijen elkaar in Split hebben ontmoet en een overeenkomst hebben gesloten, werd bevestigd door president Izetbegovic van Bosnië-Herzegovina en de plaatsvervangend voorzitter van de Kroatische regeringspartij (HDZ) Juric. Met een dergelijk akkoord zouden de Moslims in Bosnië-Herzegovina een duidelijke verbetering van hun toekomstige politieke positie hebben weten te bewerkstelligen. Kroatië en Servië zouden immers, zoals reeds eerder gerapporteerd, overeenstemming hebben bereikt over een opdeling van Bosnië-Herzegovina waarbij geen rekening werd gehouden met de belangen van de Moslim-bevolking. De recente samenwerking tussen Kroaten en Moslims gaat er echter vooralsnog vanuit dat primair een militaire overwinning dient te worden behaald op "buitenlandse aggresoren als Servië, Montenegro, en het Joegoslavische leger", aldus het akkoord.

Kroatië

De commandant van de VN-vredesmacht (UNPROFOR), generaal Nambiar, heeft bevestigd dat de vredesmissie van de VN in de voornamelijk door Serviërs bewoonde gebieden in Kroatië in grote moeilijkheden verkeert. Nambiar verklaarde dat de ingangsdatum van het VN-mandaat derhalve opnieuw een maand zal worden uitgesteld, tot half juni. Aanvankelijk zou reeds half april moeten zijn begonnen met het houden van toezicht in de door de VN te beschermen gebieden in Kroatië

(UNPA'S). Nambiar noemde echter een breed scala aan moeilijkheden die de uitvoering van het mandaat verhinderden, waaronder de Servische eis tot uitbreiding van het VN-mandaatgebied. Deze eis wordt door Kroatië afgewezen. Daarnaast hebben vertegenwoordigers van Servische strijdgroepen in de betreffende gebieden verklaard zich te zullen verzetten tegen ontwapening door UNPROFOR.

De Kroatische regering heeft inmiddels fel protest aangetekend tegen de "verdrijving" van Kroatische bevolkingsgroepen uit Oost-Slavonië door Servische strijdgroepen. Overigens zijn er meldingen dat ook Kroatië zich aan dergelijke "zuiveringsacties" (ten koste van Servische bevolkingsgroepen) schuldig maakt.

Ook uit het zichzelf "Servische republiek Krajina" noemende gebied komen steeds meer berichten, die erop duiden dat de uitvoerbaarheid van het VN-mandaat onzeker is. Zo stelt het Servische tijdschrift Pogledi: "Het VN-plan komt neer op de terugkeer van Krajina in de dodelijke wurggreep van Kroatië. Er is slechts één manier om dit te verhinderen. Het volk van de Krajina mag het plan niet uitvoeren." Reeds eerder uitten "president" Hadzic en "minister van Binnenlandse Zaken" Martic van Krajina zware verwijten aan het adres van UNPROFOR wegens haar vermeende pro-Kroatische houding.

JNA/Servië

Volgens het (pro-) Servische persbureau TanJug zijn inmiddels 20.000 JNA-militairen uit Bosnië-Herzegovina teruggetrokken op Servisch grondgebied. In Bosnië-Herzegovina blijven die JNA-eenheden achter die bestaan uit Bosnische Serviërs, in totaal ruim 80.000 man. In door Serviërs beheerste gebieden in Bosnië-Herzegovina en Kroatië lijkt de omvorming van eenheden van de JNA, samen met alhier actieve Servische strijdgroepen, tot reguliere strijdkrachten van de desbetreffende gebieden vorm te krijgen.

Volgens een lid van de defensiecommissie van de regerende Socialistische Partij van Servië, zou reeds op 20 mei het federale (romp-) presidium hebben besloten tot de oprichting van het "nieuwe Joegoslavische leger". Bevestiging noch ontkenning van een dergelijk presidiumbesluit is tot dusverre achterwege gebleven. De CGS van het (voormalige) federale leger, Panic, zou zich inmiddels wel reeds hebben gepresenteerd als CGS van de nieuwe "strijdkrachten van de bondsstaat Joegoslavië".

In CVSE-kader is overigens besloten een onderzoeksmissie naar Kosovo, de overwegend Albanese provincie in Servië, te sturen. In Kosovo zijn voor 24 mei verkiezingen uitgeschreven. De Servische regering verklaarde evenwel op voorhand dat de verkiezingsuitslag wordt beschouwd als "van nul en generlei waarde". Onbevestigde berichten duiden op een toename van het aantal JNA-eenheden in Kosovo, mogelijk als voorzorgsmaatregel voor eventuele ongeregelde rondom de voorgenomen verkiezingen.

Internationale vredesinspanningen

Voorzitter van de EG-conferentie over Joegoslavië Carrington riep eerder deze week vertegenwoordigers van de drie etnische bevolkingsgroepen in Bosnië-Herzegovina op om in Lissabon de, op 1 mei afgebroken, vredesbesprekingen te hervatten. De besprekingen waren voorzien voor 20 mei. De Bosnische president Izetbegovic verklaarde reeds op 19 mei niet naar de bijeenkomst te zullen gaan. "Noch de EG, noch de door Serviërs gedomineerde JNA kan voldoende garanties geven voor een veilige doorgang door het oorlogsgebied", zo stelde hij. Volgens een woordvoerder wees de president deelname aan de besprekingen niet principieel af. In navolging van Izetbegovic zijn ook vertegenwoordigers van de

Kroatische en Servische bevolking in Bosnië-Herzegovina niet in Lissabon verschenen.

In Wenen zal vandaag een internationale conferentie plaatsvinden over de situatie van de vluchtelingen uit Bosnië-Herzegovina. Volgens een opgave van het Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen (UNHCR) zou het aantal binnenlandse vluchtelingen in het voormalige Joegoslavië inmiddels zijn opgelopen tot ca. 1,3 miljoen. Vanuit Bosnië-Herzegovina zouden tot dusverre ruim 700.000 mensen zijn gevlucht. Verwacht wordt dat dit aantal nog sterk zal toenemen. Vooral Italië en Duitsland zijn bevreesd voor grote aantallen vluchtelingen uit Bosnië-Herzegovina.

Het Internationale Rode Kruis (IRK) heeft inmiddels haar activiteiten in Bosnië-Herzegovina opgeschort en het personeel naar Belgrado geroepen voor overleg over de situatie. Bij een eerdere aanslag op een konvooi van het IRK nabij Sarajevo werd een medewerker gedood en raakten twee mensen gewond. Vertegenwoordigers van de verschillende bevolkingsgroepen in Bosnië-Herzegovina hebben verklaard met het IRK een akkoord te zullen sluiten over minimale veiligheidsgaranties voor IRK-personeel. Door de huidige onveilige situatie heeft het UNHCR vooralsnog afgezien van het sturen van twee konvooien met voedsel en medicijnen voor Sarajevo, welke waren voorzien voor 22 mei, aldus een medewerker van deze organisatie. De toestand in Sarajevo op het gebied van voedsel, drinkwater, electriciteit en medicijnen is inmiddels nijpend.

Conclusie/voorzicht

Terugtrekkingen van JNA-eenheden uit Kroatië en Bosnië-Herzegovina zullen slechts langzaam vorderen. Doelbewuste vertragingstactieken van de zijde van de JNA en Servische strijdgroepen lijken hier in eerste instantie voor verantwoordelijk. De hiermee gepaard gaande confrontaties tussen de verschillende strijdgroepen in Bosnië-Herzegovina zullen naar verwachting blijven plaatsvinden. In Kroatië blijft een succesvolle uitvoering, op korte termijn, van het VN-vredesplan en de taken van UNPROFOR uiterst onzeker.